

Olympische Spelen in Arnhem

De Paralympics zijn een bekend sportevenement maar hoe veel mensen weten dat onze eigen provinciehoofdstad ook al eens gastheer was voor dit evenement? Dat was in 1980. Er waren toen Spelen in Moskou maar de Paralympics waren niet welkom van de Russen.

Eind jaren dertig vlucht de joodse Duitse arts Ludwig Guttman voor de terreur van de nazi's. SS'ers hadden uit het joodse ziekenhuis in Breslau waar hij werkte patiënten gedeporteerd naar de concentratiekampen. Guttman kwam na zijn vlucht terecht in het ziekenhuis van Stoke Mandeville waar hij doorging met zijn werk. Het was in de periode die volgde dat hij kennis maakte met veel jonge militairen die voor het leven invalide waren geraakt in de gevechten van de tweede wereldoorlog. Bij Guttman ontstond het idee om ook voor hen een sportevenement te organiseren.

In 1948 vonden de Olympische Spelen in Londen plaats en dr. Guttman organiseerde de eerste 'Stoke Mandeville Games'. Deze spelen hadden absoluut nog geen Olympisch karakter. Er deden 16 Britse oorlogsveteranen aan mee. Guttman formuleerde zijn doel destijds als volgt: het redden van levens van mensen met verlammingen en hen helpen productieve en belastingbetalende burgers te worden. In de sport zag hij een middel om niet alleen de gehandicapten een betere gezondheid en meer weerstand te bezorgen maar vooral ook om hen eigenwaarde en zelfvertrouwen te geven.

In 1952 werd Stoke Mandeville voor het eerst een internationale wedstrijd toen een delegatie van Nederlandse oorlogsinvaliden uit het revalidatiecentrum in Doorn meedeed. De eerste internationale sportwedstrijd voor gehandicapten was een feit. Nog steeds worden jaarlijks in Stoke Mandeville de spelen gehouden die Guttman ingesteld had.

Het idee van internationale gehandicaptensport werd steeds populairder en in 1960, tijdens de Olympische Spelen in Rome werden er voor het eerst Paralympics georganiseerd. Toen nog een vrij bescheiden aangelegenheid. Er waren 400 paralympische atleten uit 23 landen. De enige gehandicapten die mee mochten doen waren sporters met een aandoening aan de ruggegraat, rolstoelsporters dus. Langzamerhand mochten er steeds meer gehandicapten mee doen. Vanaf 1976 bijvoorbeeld voor het eerst ook visueel gehandicapten. Een van hen leverde in 2000 in Sydney een tot nog toe unieke prestatie. De Amerikaanse slechtziende hardlooperster Maria Runyan wist zich na het winnen van de Paralympics ook te kwalificeren voor de reguliere Spelen. Zij werd achtste in de 1500 meterfinale in een veld met verder alleen ziende rensters. Tegenwoordig zijn de Paralympics uitgegroeid tot het tweede grootste sportevenement ter wereld na de Olympische Spelen zelf. Dit jaar in Athene waren er 4000 deelnemers! Een voortdurend punt van discussie is of er ook verstandelijk gehandicapten welkom zijn op de spelen. Dit nadat eerdere medaillewinnaars na afloop van de Spelen helemaal niet verstandelijk gehandicapt bleken te zijn.

Een heel aparte aflevering van de Paralympics vond plaats in Arnhem in 1980. De Olympische Spelen van dat jaar waren georganiseerd in Moskou en eigenlijk waren de Paralympics dus ook in de Sovjet Unie gepland. Men stuitte echter op een politiek-ideologisch probleem. Volgens de doctrine van het Sovjet Communisme vormde de Sovjet Unie de perfecte samenleving. Zo bestonden er officieel geen werklozen, geen criminelen en ook geen gehandicapten. Volgens de autoriteiten waren deze 'nare verschijnselen' een gevolg van het decadente kapitalistische systeem en kwamen ze alleen in het westen voor. De organisatie kreeg dus geen toestemming van Moskou en week uit naar Papendal bij Arnhem. Daar vonden de spelen plaats eind juni 1980. Er deden 2000 atleten uit 42 landen deel. De VS haalde de meeste medailles binnen en Nederland zelf eindigde op een 6de plaats met een totaal van 92 gouden, zilveren en bronzen plakken.